

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barclanu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

Iubiți al naibii!

Ungurii sînt cunoscuți ca politici ce merg înainte cu ochii închiși spre o țintă ce și-au pus, dând în dreapta și în stînga, din mâni și din picioare, în prețin și 'n dușman!

Cu politica asta au ajuns ei ce-au ajuns, că multă lume le-a luat'o drept «curagi» și i-a prețuit.

În timpul din urmă însă, făcându-se ei tot mai «curagioși», au cam început să se sature de preținia și de vecinătatea lor toată lumea, și se le dee astfel de semne despre această săturare, încât pe unii dintre ei parcă îi cam trezesc din vis, le deschid ochii.

Cel puțin la câteva foi maghiare par a li-se deschide ochii și a vedea mai limpede în jur de ele.

«Budapesti Hirlap», spre pildă, de vre-o săptămână încoace abia trece zi să nu strige ori într'un loc ori într'altul, un fel de: «Vai! stați Ungurilor că-i rău! Deschideți numai ochii și vedeți!»

Dar' să adevărim cele zise. În numărul dela 27 Maiu al numitului ziar frunța unguresc, aflăm o corespondență din Viena, venită dela un Ungur ce știe multe, și care se tîngue grozav asupra celor-ce vede că se desvoaltă în împărăteasca cetate și în Austria peste tot, față de Unguri!

Eată, drept muștră, câteva din tînguirile lui:

»Incă cu trei ani înainte de aceasta, zice Ungurul din Viena, când burghezii băstinași de aici se întorceau seara acasă din cluburile lor de partid, își spuneau laolaltă cu însuflețire, că »nu va fi renouire a pactului« (a legăturii cu Ungaria) și »o să pornim contra lor (contra Ungurilor)«.

»Și ar greși cel-ce ar crede, că numai antisemiții împărtășesc aceste păreri! Dela Bodenbach (oraș la granița Boemiei și Saxoniiei) până la Triest, și dela Bruck până la Feldkirch, se înțeleg toți austriacii desvovșit într'un lucru, anume: în ura contra Ungurilor!».

»Thun, ministrul«, li va duce, zice corespondentul, pe toți cu puteri unite la luptă!.

»Brutarul ca și sftenicul de Curte, bogatul ca și sêracul, familii din oraș de aici ca și cele din provincie, deopotrivă își cresc copiii în ură contra Maghiarilor. Asta nu e poveste, ci fapt.

»În Ungaria se încheagă înclinare centralistică «liberală»; Wekerle a introdus «căsătoria civilă», matricule de stat, ca-și-când prin acestea ș'ar putea fâduri o națiune maghiară unificată».

Etc. Așa o spune verde Vinezul. Și o spune amărit, după-ce nu mai poate ascunde că acestea sunt roadele politice obraznice și cu capu a mână a înțelepților nației sale de-acasă!

În numărul dela 29 Maiu n. tot «Bud. Hirl.» și la loc de frunte, în primarticolul de Rusalii, după-ce se silește înzadar să-și facă voe bună de sêrbători, și după-ce a făcut o privire în jur prin lume și prin vremuri, vîzînd cât rău și câte primejdii sunt în ea, zice:

»Dar' să nu privim în lume, ci să privim numai la Ungaria. Oare este asigurat viitorul națiunii noastre (ungurești?) Nu ne amenință panslavismul, nu ne înjură Daco-România, nu ne oprimă Nemții, nu suntem apăsați de dări și datorii, suntem oare tari și dușmanii temu-se de noi?»

»Poporul maghiar ajuns în conflict cu sine însuși, nu mai are încredere ca mai nainte în așezămintele sale.

»Numărul dușmanilor nostri a crescut și au prins curagi, și jur împrejur nu aflăm nicăiri rudenii sau prieteni.

»Aliații (tovarășii) nostri se ridică contra noastră și deneagă pactul, care a stat între noi de 30 de ani. Dacă întrebi pe vre-un proroc sau bărbat de stat, că ce va fi soarta Ungariei, nu o poate prezice nici pe un an!

Și alte tînguiuri alui Ieremias de acest fel în același articol. Ingustimea spațiului nostru ne silește a da numai mici spicuiuri.

Dar' tot în »B. H.«, a doua zi, la 31 Maiu și tot în articolul din frunte, fiind vorba despre sêrbările »Uniunii« Ardealului cu Ungaria, la Cluj, și arătându-și bucuria pentru acest fapt, tot nu se poate reținea oftatul virit printe șirele de bucurie și care sună..

»Timpul, deși e ziua de Rusalii, nu e binevoitor sêrbării: în loc de roșata zorilor, sînt nori întunecați, în loc de rază de soare orbitoare, e frig pișcător, ploaie, tină.

»Dar' nici calendarul politic nu arată zile trandafir! Sînt mulți dușmanii nostri în lăuntru și în afară, cari sapă sub noi, asmuță contra noastră; poporul nostru murmură și el, e mare povară ce îl apasă!..«

Ei bine ce va să zică aceste ieremiade? Că e bine, că să simt tari și neclintiți îngâmfaii nostri călcători și răpitori de drepturi? Sau doară că ne ved pe noi popoarele nemaghiare strivite, șterse de pe fața pămîntului, precum doresc și să silesc ei?

Din contră! Mai curînd vor să zică aceea, că a lor stare e desnădejduită, a lor sfortări sînt nebunii, și mai curînd sînt acestea cîntări de prohod asupra groapei nădejdiilor lor proprii de-a ajunge la vre-un bine cu siluirea cea necinstită de-a ne soarbe pe toți spre a să mări pe sineși.

Noi să înțelegem aceasta, să nu desnădejduim nici o clipă de aceea, că se va pune capet stărilor de lucruri fără D-zeu dela noi și vom ajunge să răsufliăm și noi mai ușor.

Gimnasiul din Brașov.

Am arătat și noi primejdia prin care gimnasiul din Brașov și școalele reale și comerciale, au trecut și trec încă, fiind luate la ochi de guvernul maghiar. Le cere acestor școale, ca sau să se susțină fără «ajutor» din stat «străin» (România) sau să ceară dela guvernul unguresc banii ce le mai lipsesc, altfel — le închide! Această cerere a ministrului a fost trimisă consistorului din Sibiu, ear' Consistorul a transpus-o Eforiei școalelor din Brașov, comunei bisericesti gr.-or. ca susțitoare a școalelor, spre a o lua la cunoștință și a hotărî că dară ce face? Comuna bisericească prin organele sale, Comitetul și Eforia școalelor, au ținut săptămîna trecută ședință și au luat hotărîre, pe care apoi Dumineca trecută au supus-o Sinodului parochial, obștei bisericii, spre întărire ori schimbare. Eată ce scrie «Gazeta» din Brașov despre ținuta și hotărîrea bravorilor parochieni brașoveni, ca membri ai Sinodului.

După terminarea Sf. liturgii, s'a ținut sinodul (extraordinar) în biserica Sf. Nicolae din Scheiu. Sinodul a fost foarte bine cercetat. Biserica spațioasă era plină de parochiani. A presidat părintele-protopop Ioan Petric, care a deschis Sinodul printr'o vorbire frumoasă, în care a arătat importanța obiectului la ordinea zilei, accentuînd între altele justele așteptări ale publicului român și apelînd la membrii Sinodului, ca să cumpenească lucrul cu serioșitate și să ia o hotărîre demnă.

Preotul Dr. V. Safiu, ca raportor al comitetului parochial, cetii hîrtiile venite dela Consistor în afacerea școalelor române de aici împreună cu rescriptul ministrului de culte și instrucțiune publică dela 18 Aprilie a. c. În fine a cetit propunerea de conclud a comitetului parochial, pe care printr'o vorbire lămuritoare o recomandă spre primire.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Noaptea de vară.

În nopțile cu lună plină
E 'n toată firea un fior;
Te scalzi în rouă și lumină,
Simțirea crește, se 'nsenină,
Căci toate gîndurile mor...

Ear' dorurile toate 'nviie
În preajma obositei vieți:
Ne chiamă lung și ne îmbie
Pe scări de rază argintie
În noaptea stînei tinereți.

La geamuri fetele suspină
Cu scăpărare în priviri.
»Fermecătoare lună plină
Tu singură ne-ai aduci cu vină
Îmbold aprinselor porniri!..«

Se 'mprăștie 'n vîzduh o ploaie
De-ascunse lacrimi și chemări;
În ele luna blondă-și moaic
Setoasa față de văpaie
Ca să le ducă vr'unei mări.

Stinger, poetu 'n nopți vrăjite
Pășind sub albul lunei mers,
Adună doruri pribegite,
Iubiri, iluzii amăgite,
Și toate le cunună 'n vers...

Tristis.

Lilia albă.

Cînd am trecut prin fața ei, întinse sfios
mîna-i uscată, și o auzii mormîind cu o
voce surdă aceste cuvinte:

— Fie-ți milă, te rog!

Parcă fără să vreau căutai în buzunar:
nu aveam bani schimbați decît bani de aur.
Îmi urmai drumul aruncînd o privire asupra
femeii ce rămase nemișcată la locul ei.

Bêtrîna avea vr'o șezeci de ani; fața
sbărcită și pîrul alb. Cînd mă vîzî că mă
depărtez rîscolind aurul în mîna, ea făcu
o mișcare de desnădejde.

După-ce umblai cîtva timp, mă cuprinse
părerea de rău, și mă întorsei să miluesc pe
cerșitoare. Era tot acolo ghemuită în locul
unde o vîzusem, 'mi-se părî că mîna ei tremura
și mai tare.

Îi dădui un ban de argint. Degetele ei
noduroase se strînsă îndată, ca-și-cum nenorocita
ș'ar fi temut că-i voiu lua înapoi.
Pe urmă ea părăsi numai decît locul, fugînd
pe cât îi îngăduiau picioarele ei bêtrîne.

O urmării, căci eram curios ce avea să
facă? Doar' să între se-și cumpere ceva de
mîncare?

Ea trecî înainte; cînd ajunse în dreptul

unei cărciume, crezui că va intra acolo. Dar'
nu. Ea trecî înainte și merse la o prăvălie
unde erau — flori! Se opri și tocmi un
bucet mare de lili albe.

Crezînd că am fost înșelat, mă revoltai
în contra acestei femei prefăcute în cerșitoare,
și pusei mîna pe mîna ei, luîndu-i banul
de argint!

Ingrozită, bêtrîna îmi aruncă o privire
ciudată în care era o flacără vie și lacrimi...
apoi fugi ca o nebună.

Eram turbat și furios și povestiiu lucrul
celor câteva persoane cari erau de față.

Un om cu fața arsă de soare zise: E
bêtrîna Pascal. Dar' dînsa nu cerșește; acum
poate este pentru întâia-oiară!.. Fiul seu, pescar
ca și mine, s'a înecat acum un an și
noră-sa a murit în toamnă..

— Dacă nu cerșește, apoi uite a furat,
zise un altul, arătînd la un magazin de mode
din față.

Ducîndu-ne acolo aflăram că bêtrîna fu-
rase o pîlărie de pae cu un buchet de lili
albe.

Un polițist veni și zise: știa unde șede.

Urmai pe polițist, pînă la casa unde lo-
cuia bêtrîna; o ruină. Pe scară găsirăm bucăți
rupte din pîlăria de pae. Ușa mansardei era

puțin deschisă. Să vedea o odae întunecoasă,
și cu pereți afumați. Cînd să intrăm auzirăm:

— 'Mi-ai cerut lili albă, și-am făgăduit...
și îți aduc, mititico!..

Intrarăm în odae. Pe un pat de scînduri,
zăcea un corp de copil, învîlit într'un cearșaf
rupt. Era un sêrman corp pe care oftica îl
rosese. Mititica murindă ținea în degetele ei
încleștate un buchet de flori măestrite de lili
albe... Era buchetul de pe pîlăria ce-o vî-
zusem ruptă afară.

Ingenuchiată, bêtrîna plîngea și se ruga.
Vîzînd pe omul poliției — un soldat bêtrîn
care luase parte la rîsboiul din Crimeea,
nenorocita împreună mînilor și abia putî zice:

— Veniți... pentru flori? Ah! dle ai milă!
Lasă-i-le și ia-mă pe mine!..

Drept ori-ce rîspuns, polițistul se retrase
și îl vîzui cum își șterse pe ascuns o lacrimă
care căzuse pe mustața lui căruntă..

După două zile, pentru ce a-și ascunde-o,
întovărășii pînă la groapa săracilor coșciugul
cel mic care dispărea cu totul sub un braț
de flori mirositoare; mititica copilă dorise
flori: îi adusesem eu lili albe multe...

J. Cardoze.

În scrisoarea sa Consistorul, respective senatul școlar, arată că ministrul, pe baza probelor ce zice că le are, că școlile române din Brașov ar fi primit printr'un lung șir de ani »subvențiune« dela statul român, pe care ar fi tănuțit-o, — pune o alternativă: el cere adică, presupunând că s'a călcat legea dela 1883, ca Consistorul să petiționeze după ajutor la guvern, la din contră amenință cu închiderea școlilor. Consistorul recomandă deci a se cere un ajutor interinal dela guvern.

Concluzul comitetului parochial, ca răspuns la adresa Consistorului, este în resumat de următorul cuprins:

1. Școlile române centrale din Brașov, resp. eforia lor, n'au cerut și n'au primit nici odată subvențiune dela stat sau domnitor străin, ci au primit ajutor de susținere dela biserica Sfântului Nicolae din loc;

2. Nici biserica Sfântului Nicolae din Scheiu n'a cerut și n'a primit subvențiune din afară, ci a pretins și a primit numai o despăgubire pentru proprietățile ce le-a avut în România și cari dela 1813 au trecut la statul român, fără însă ca printr'asta biserică să-și peardă dreptul asupra lor;

3. Bănuiala, căreia li dă expresiune rescriptul ministerial, că prin presupusa subvențiune școlile de aici au fost puse sub influența materială a unui stat străin, n'are nici un temei, căci statul român prin aceea că a dat, nu subvențiune, ci despăgubire bisericii S-tului Nicolae, n'a avut nici odată nici cea mai mică ingerență și influență materială, ori spirituală asupra acestor școlae;

4. Biserica S-tului Nicolae nu va cere, nici nu va incasa de azi încolo pretensiunea ce o are față de statul român, și ca să delăture ori-ce bănuială, abzie deocamdată la această incasare, dar' nu renunță la dreptul ei, și va face pașii de lipsă sau pe cale juridică, cerând ajutorul guvernului unguresc, spre a-și asigura acea despăgubire;

5. Ministrul de culte și instrucțiune publică oferă ajutor din partea statului, garantând limba de propunere și caracterul confesional al lor. Susținătorii școlii însă nu se află în situația materială, care i-ar constrânge a petiționa după ajutor, deoarece-*ce sunt în stare a acoperi toate lipsurile școlilor din propriile mijloace. Biserica S-tului Nicolae sub titlul »Susținerea școlilor primare« are introdusă în bugetul său suma de 12.500 fl. Pe lângă aceasta, pentru susținerea gimnaziului, a școlilor reale și comerciale, mai pune în buget, deja pe exercițiul anului 1898, din veniturile sale, suma de 27.500 fl.*

Dacă însă trebuințele școlilor, crescând, ar aduce cumva biserica în imposibilitate de

a le acoperi, atunci ea va face us de bunăvoința guvernului și se va adresa la el pentru ajutor.

La acest proiect de conclud, care a fost ascultat de Sinod cu vii semne de aprobare, a mai vorbit, spriginindu-l cu însuflețire, din sinul parochienilor dl Ioan Purcărea.

După aceasta Sinodul l'a primit cu unanimitate și cu însuflețire, auzindu-se voci că toate jertfele sunt gata a le aduce cu toții pentru susținerea școlilor, ca cel mai scump odor al Românilor brașoveni.

O palmă împărătească!

— Maghiarisarea numelor —

Nebunii siluitori ai maghiarisării de nume, au căpătat de curând o zdravănă palmă împărătească, sau dacă le mai place, »regească«! Eată de ce e vorba.

În Martie Maiestatea Sa a numit pe moștenitorul Tronului *Francisc Ferdinand*, de locuitor al seu nemijlocit peste armată. Denumirea avea să se publice în foile oficiale a Austriei și a Ungariei. În ministerul unguresc traducând scrisoarea prea înaltă, zvăpăiații maghiarisători a toate, au tradus pe ungurește numele Prințului pe coroană, zicându-i »*Nándor*« în loc de Ferdinand, și a fost o bucurie ca aceea în Israil, că maghiarisarea numelor află primire și »în cele mai înalte cercuri«, adică în familia împărătească! Toate foile ungurești saltau de bucurie! Căci lucrul avea într'adevăr întâișare așa, deoarece-*ce* Maiest. Sa subscriesese denumirea pentru foaia oficială ungurească, cu numele acesta. Denumirea s'a redactat adică în *nemțește* și în Pesta s'a tradus ungurește și au fost hărțile așternute spre subscriere. M. Sa, fără a le mai rețeti, le-a scris.

Dar' vuietul de bucurie al ziarelor maghiare că »*Moștenitorul de Tron și-a maghiarisat numele dând prin asta prea înaltă pildă tuturor celor cu nume nemaghiare*«, precum bucinau ele — a trezit luarea aminte a cercurilor dela Curtea Împărătească și le-a făcut să protesteze aspru contra acestei vești — scandaloase!

Și i-a venit de sus poruncă lui Bánffy: »Desfă Bánffy ce-ai făcut!« Și s'a pus pe desfăcut! Același guvern care în șovenismul seu descreerat a virit pe furie în scrisoarea scrisă de Maiestatea Sa cuvântul *Nándor*, s'a pus să sufle retragere prin una din trompetele sale.

Eată într'adevăr ce publică privitor la acest lucru »*Budapesti Tudositó*«, un organ oficial maghiar, în numărul seu dela 27 Maiu:

»Foile maghiare, dar' mai ales o parte a celor din provinciă, amintind pe Principele Francisc Ferdinand, îi zic tot Francisc *Nándor*,

numire care din greșală (măi! măi! »din greșală«? nu cu scop blăstemat șovenist de *maghiarisare*! Red. »R. O.«) s'a strecurat și în *partea ungurească* a autografului regesc dela 24 Martie. Umblând noi după urma lucrului, am primit dela locuri competente deslușirea că numirea de Francisc *Nándor*, pe care o parte a foilor maghiare au încercat să o folosească, nici vorbă nu e să se privească ca numire oficială! La locurile competente, (la Curte) abstrăgând dela aceea, că chiar din punct de vedere limbistic e oare »*Nándor*« traducere corectă și admisibilă a lui *Ferdinand*, dătătoare de măsura a fost la întrebuintarea numirii, următoarele motive temeinice:

Înainte de toate în chiar Ungaria, au domnit deja cinci Regi, a căror amintire a trecut în știința și folosința obștească a națiunii maghiare sub numele de *Ferdinand*. Ba și legile noastre mai noue dela 1867 și 1898, vorbind de înaintașul gloriosului nostru Domnitor de azi, îl numesc peste tot locul *Ferdinand*. În urmă chiar Principele (*Ferdinand*) a primit invitare de-a intra în șirul casei magnaților maghiari sub numele de Francisc Ferdinand.

Din toate astea urmează, că nici după tradiția istorică, nici după usul legislativ sau al limbii oficiale, nu e întemeiat ca »*Ferdinand*«, acest nume istoric, să fie înlocuit cu altul...

Ba mai curând din toate astea urmează, că șovenismul cel prost unguresc, a toate maghiarisător, a primit de sus, dela Curtea Împărătească, o palmă simțită și o respingere rușinoasă cu încercarea sa de a maghiarisa chiar și numai *numele de botex* al moștenitorului Tronului. Palma asta i-s'a dat așa mai cu ușile închise, dar' cu obligământul, ca același guvern eșind afară, să se pălmuiască apoi însuși pe sine în fața lumii, făcând nefăcut ceea-ce a fost făcutul.

Andrei baron de Șaguna

— 16/28 Iunie —

În 16/28 Iunie a acestui an, se împlinește, precum am mai amintit, 25 de ani dela moartea marelui Arhiepiscop al Românilor gr.-or. din Transilvania și Ungaria, și biserica recunoscătoare a hotărât să sërbeze această zi în chip evlavios, frumos, în semn că știe și recunoscătoare față de bărbații săi mari.

Centrul Archidiecesei și Metropoliei ce a păstorit-o și a ridicat-o din o stare slabă pe o treaptă așa de înaltă, Sibiuul, va merge cu frumoasă pildă înainte.

Eată, după »Telegraful Român« planul de sərbări bisericești ce se vor aranja pe atunci în Sibiu.

Duminecă, în 14/26 Iunie se va oficia în biserica din Sibiu-Cetate parastas sərbătoresc; ear' seara se va ținea în localitățile »Seminariului Andreian« o Ședință Publică din

»*nilor*«. Tradiția este că de câte-ori vr'o corabie sau barcă visează insula, toată populația capătă un fel de gripă (influență). În 1860, »*Porlu pine*«, un vapor de răsboiu englez, vizită insula și rămase vr'o două zile acolo: peste vr'o trei zile, toți locuitorii zăceau în pat, strănutând și tușind! De aceea un străin la Saint-Kilda, trebuie să se păzască de a-și sufla nasul în public, oamenii s'ar uita chiorș la el, ca la unul ce a venit să-și îmbolnăvească. Și-apoi medic n'au decât pe parochul, care el îi mai vindecă pe care îi poate și cu ce poate.

Curios mai e și felul de stăpânire a pământului aci. În fiecare an insula cea mai mare, de frunte, e împărțită în loturi, și fiecarei familii i-se dă câte un lot ca loc de vânat; pentru a încungiura nedreptățile, loturile se schimbă din an în an. Cine vânează pe una din insulele vecine este dator să dea din pradă și »satului«, pentru întreținerea bătrânilor, a vâduvelor și a orfanilor.

Paserile în Saint-Kilda, încă se vânează, dar' nu cu pușca, ci cu un fel de undiță...

Eată un neam de oameni fericiți în felul lor, trăind o viață ferită de »bunățile« vieții popoarelor mari, dar' zeu și de greutatea ei!

partea membrilor »Societății de lectură« Andrei Șaguna și a tinerimii seminariale.

Luni, în 15/27 societatea română din Sibiu aduce tributul de recunoștință memoriei celui mai celebru arhiepiscop și bărbat politic al nostru, prin un act sərbătoresc, un »*Matinée*«, ținut la' orele 11 a. m. în »*Gesellschaftshaus*«. Măiastra »*Reuniune de cântări din Sibiu*«, sub conducerea și mai măiestritului ei conducător *Georgiu Dima*, va surprinde publicul cu frumoase compoziții bisericești, ear' profesorul seminarial *Dr. Daniil P. Barcianu* va redeștepta în sufletul tuturor vrednica figură plină de virtuți a lui Șaguna, prin un discurs ocașional.

Marti, în ziua a treia, 16/28 Iunie, se face un perelinagiu la mormântul nou scump din *Rășinari*. Clerul din gremiul archidiececan în frunte cu Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul va celebra un parastas în biserica cea mare din Rășinari. În decursul parastelui P. O. D. Zacharie Boiu, asesor consistorial, va ținea un cuvânt festiv. Încheierea parastelui se va face afară la mormânt cu depunerea cununilor.

Parastelui va premerge sfânta liturgie. Cântările vor fi provăzute de cele mai alese coruri, și anume cântările liturgice de »*Corul elevilor seminariale*«, cele dela parastas de »*Reuniunea română de cântări*« și de »*Corul seminarial funebra*«. După serviciul divin, se va servi o masă comună.

La aceste festivități vor fi invitați membrii gremiilor noastre consistoriale, corpurile profesionale, membrii congresului național-bisericesc, membrii sinoadelor »*parchiale*«, corporațiunile bisericești etc.

Despre sərbările încolo în archidieceasă și metropolie, se va da îndrumare anume. Și până atunci însă, eată ce propune »*Tel. Rom*« care vorbește negreșit inspirat de cele-ce știe că se vor face.

Să îmbrăcăm bisericile noastre în ziua parastelui în vestminte de sərbătoare, să împodobim camera Domnului, eară noi credincioșii ei, asemenea să luăm haine corăspunzătoare, hainele sentimentelor de pietate, de recunoștință și de grațitudine. Să cerem dela Cel de sus să ne lumineze haina sufletului nostru cu acele nobile sentimente, ca astfel cu vrednicie să putem intra într'însa, și să ne putem ruga pentru acela, care ne-a lăsat moștenire cele mai eminente virtuți.

Să spunem poporului credincios, că în ziua morții se vor trage în toate comunele dir archidieceasă clopotele bisericilor la un timp amuțit, și atunci tot sufletul ortodox, ori unde s'ar afla el, să puejos coasă, furca ori grebla, cu care va munci la lucrul câmpului, ear' inteligentul condeiu, și cu toții, întorcându-se cu fața spre Răsărit, cu evlavie să rostescă rugăciuni către Atotputernicul pentru odichna sufletului fericitului și marelui nostru binefăcător, a bărbatului ales, care prin »*înțelepciunea sa cea rară*« în decurs de 27 de ani a fost razim neclătit al națiunii și prin neobosita sa stăruință a desgropat biserica noastră din mormântul, în care zăcea aproape de două veacuri!

Examenele dela școlile române gr.-or. di tractul Orăștiei.

S'a sfârșit încă un an, un an de griji și osteneți, în care un corp însemnat, corpul învățătoresc poporal, a ostentit să dea lumină micilor fii ai poporului, fiind luminarea lor arma cea mai puternică contra ori-cărui dușman...

Și e de mare însemnătate a se ști de pretutindenea că roadele osteneții corpului nostru didactic poporal fost'au oare îndestuitoare ori nu?

Poporul nostru aduce nobile jertfe, adesea foarte mari, pentru susținerea școlilor. E datorința celor chemați a veghia, ca aceste foculare culturale să-și aducă folos poporului, fiind astfel încâtva răsplătite jertfele aduse de el pentru susținerea lor.

Di protopresbiter V. Domșa a avut bunul gând a duce la examenele din tract, în fie-

Un colț de lume.

Da, »un colț de lume« ar putea fi numit pământul ce poartă numele de *Saint-Kilda*... *Saint-Kilda* este o mică insulă (ostrov), încungiurată de alte insule și mai mici și de câteva stânci, la apusul Scoției. Ea este proprietatea unui Scoțian, *MacLeod*.

Insula e lungă abia de 5 kilometri și largă de 2 klm. și e foarte stâncoasă, așa că nu crește pe ea mai nici o plantă, nici un arbor.

Oameni sunt pe *Saint-Kilda* și insulele vecine *Soa*, *Borera* cu totul... 73, cu femei cu tot, și un preot, sufletul comunității. Aceștia trăiesc în vr'o 30 de case de piatră, joase.

Pe insulă se mai află 30—40 de câni, vr'o mie de oi, 25—30 capete de vite, câteva găini cu cocoși. Apoi o lume întreagă de pasări sərbatice, vagabonde.

Poporul acesta, dacă i-se poate zice și lui »popor«, e așezat aci de peste o mie de ani. Oamenii sunt foarte cum se cade, blânzi, pacinici și religioși. Pământul fiind stâncos și sterp, ei se indelețnesc numai cu pescuitul și cu vânatul.

Dacă e adevărat că »popoarele ferice n'au istorie«, atunci populația din *Saint-Kilda* e foarte fericită, căci de vr'o două sute de

ani încoace istoria ei se reduce la următoarele câteva fapte:

În 1874 o epidemie grea de vărsat, care nu lăsă în viață de cât 4 bărbați și 26 copii. În 1856 o împuținare simțită, deoarece 26 locuitori trecură în Australia; în 1864, o nenorocire: 6 pescari se încercară; în 1884 întâmplare mare: construcția școlii! —

Și atâta e tot.

Nouă luni din 12, locuitorii sunt cu totul despărțiți de cealaltă lume.

Dacă vre-un locuitor din *Saint-Kilda* vrea să trimită știre, carte, unei rude din Anglia, el bagă hărta într'o sticlă, pe care apoi o astupă bine, atrnă de gâtul sticlei o scândură cu inscripția: »*please open!*« (Vă rog destupați!) — și aruncă sticla în mare. De cele mai multe-ori sticla e dusă de valuri până la coasta Norvegiei, de unde cel care o găsește o trimite prin post la locul ei.

Starea sănătății pe această insulă, e și ea deosebită de altă lume. Nu e mult de pildă, de când băntuia acolo o boală ciudată, cunoscută sub numele de *boala săptămânii*, și care seceră cea mai mare parte din noi-născuți. La a cincia zi a nașterii, copilul nu mai voia să sugă, și la săptămână — murial.

O altă boală ciudată, care earăși numai pe *Saint-Kilda* se află, este »*guturaiul străi-*

NOUȚĂȚI

care comună pe câte un învățător pe rând, dela școala centrală din Orăștie, ca să se poată convinge despre rezultatul secerșului școalelor din tract.

Nu voui arăta la acest loc intrucât domni învățători de prin comune, au corăspuns chemării lor pedagogicește, aceasta, după-cum sunt informat, *si va face în o conferență a tuturor învățătorilor din tract, ce se va chema anume spre acest scop.*

Mă voui încerca însă a arăta în general succesul practic, constatat cu prilegiul examenelor, la învățării nostri. Voui arăta iubirea sau nepăsarea poporului nostru pe care am văzut-o prin comunele în cari mi-s'a dat a participa.

În sfârșit voui arăta unele căi cari ne-ar putea duce la *bune ori mai bune rezultate și în acele comune unde pe terenul cultural stăm încă — rău.*

Resultatul examenelor dela școalele din acest tract în general luat a fost — *mulțumitor.* Resultat *deplin mulțumitor* s'a aflat în următoarele comune: *Balomir, Căstău, Ludești, Orăștioara-de-sus, Romos, Romoșel, Sibîșel, Vaideti și Sibot.* (În Sibot numai în clasa II., unde e Inv. T. Crișan. Resultatul examenului din clasa I. de sub conducerea Inv. Viorel, a fost sub toată critica! Poporul nostru de aci a putut învăța, că în viitor dacă li zace la inimă binele și viitorul pruncilor lui, altă-dată la alegerea de învățător să nu mai ia în socoteală pe individul care dă mai mult „aldamaș”, ci pe cel mai bine pregătit pentru dascălie).

Toate comunele de mai sus suut înzestrate cu frumoase și corăspunzătoare edificii școlare, precum și în parte provăzute cu re-cuisitele trebuincioase de învățământ.

Slabe rezultate s'au aflat în *Acmar, Petreni, Pișchin, Serecseu, Simeria, Mărtinești și Tămășasa.* În aceste comune au fost aplicați ca învățători indivizi, cari, durere, nu arată ei însuși nici o bunăvoință față de școală, respective de înaintare în învățământ. (Va urma).

Războiul

Intre Spania și Statele-Unite.

Duminea trecută a fost zi de mare senzație în istoria războiului dintre Americani și Spanioli. Telegramme venite prin Berlin și Londra, vesteau știre mare: că între cele două armate pe apă s'a întâmplat groaznică ciocnire de mult așteptată și mult temută și — una dintre flote a fost nimicită de tot de cătră cealaltă.

O telegramă sosită din Kingston (în Iamaika) la Berlin și Londra, spunea:

Intre cele două flote s'a întâmplat lupta hotărâtoare: *Spaniolii au nimicit cu totul pe Americani!* Insuși Sampson comandantul general al flotei americane a căzut în luptă. Multe corăbii ale lor s'au scufundat și multe au căzut, dimpreună cu soldații lor în mâni spaniole!

Ca mâne alte două telegrame se publicau venite tot din Iamaika, în Europa, în care se spunea chiar contrarul: că Americanii au nimicit cu totul pe Spanioli, că li-au cuprins porturile cele mai însemnate și le bombardează!

Adevărul însă era, că ceva speculanți blăstemați pe la burse, și-au comandat acele telegrame grozave, căci prin asta puteau dobândi sume mari de bani la tîrgul de bursă.

Mai nou. Cu data de 1 Iunie sosesc știri, că s'au întâmplat niște ciocniri, nu prea mari, între cele două flote dușmane, în fața orașului *Santiago* de Cuba. O parte a flotei americane a început împoșcarea cu foc a forturilor din jurul orașului. Două ore a ținut focul, sfîrșindu-se cu *retragerea Americanilor*, dar' fără perderi însemnate. Perderile Spaniolilor nu se cunosc. Asta ar fi *înătia biruință a Spaniolilor*, deși în o măsură ce nu se poate lua ca hotărâtoare. Apare însă tot mai mult, că Cuba e greu de-a fi ocupată de Americani.

Prețul bucatelor — scadel! În urma semnelor care arată că anul de față va fi, deși nu tare-tare bogat, totuși mai bun ca cel trecut, prețul bucatelor începe să scadă. În România, de pildă, știrile ce vin din Galați și Brăila, anunța o scădere într'una a prețurilor cerealelor. Din această cauză în cele două porturi nu se face nici o vînzare. Știrile de pe piețele altor țeri, vestesc tot asemenea scaderi.

Zurück! Pe lângă celelalte toate câte și le-au auzit Ungurii dela Nemții vienezi cât au stat în Pesta vre-o 2 săptămâni pe timpul *Delegațiilor*, unde Baronul *Vasilco*, Român, le-a tras o lecție țapănă și alți vre-o 5 delegați cehi, nemți și poloni asemenea, — baronul *Bánffy*, „capul” de azi al Ungurilor, a pățit'o îndeeobi urît cu o parte a delegațiilor vienezi. Dase *Bánffy* mai multe prânzuri mari, la cari a poftit pe rënd pe toți delegații. Când colo, ce să vezi? Delegații vienezi cari fac parte din partidul *poporal-german* și cei din al *creștinilor socialiști*, hotărînd să nu iee parte la prânzul celui mai nedrept și îngâmfat ministru, au scris numai pe invitările la prânz „*Zurück*” și le-au aruncat în lădițele de postă, să le capete napoi *Bánffy!* Nici macar învitarea lui la prânzul unguresc n'au primit'o, decum să se ducă.

Eată oamenii cari știu tracta pe Uuguri după adevărata lor vrednicie!

Noul protopresbiter gr.-or. al Devel, reverendisimul domn *George Roman*, a fost instalat în oficiu Joi în săptămâna trecută, la Deva. Preoțime și popor din tract și din parochia centrală, i-au făcut o primire foarte binevoitoare și călduroasă. Il felicităm pe noul protopresbiter și dorim să vedem pe urma activității d-sale de șef al tractului Devei, cele mai frumoase roade, pentru înălțarea noastră bisericească și națională în aceste părți atât de expuse și de prea multe-ori părăginite!

Un nobil dar creștinesc. Dl Ioan Vișa din Abrud, acum locuind în Sibiu, a făcut un frumos dar bisericii gr.-cat. dela Blaj, în scop de ajutorare a meserieșilor români. D-sa a depus la Metropolitul Blajului hârtii în valoare de **16.000 fl.** ca „*Fundațiune pentru meserieși români*” și spre ajutorare parochului gr.-cat. din Sibiu. Și dl Vișa are încă gând a sporî acest primos al seu.

Earăși foc în Orăștie. Joi în 2 Iunie n. pe la orele 11 din zi, signalele de foc date prin trimbițele pompierilor și clopotele bisericilor, au alarmat earăși orașul nostru. Era foc în strada Lăutarilor Case mici vechi, coperite cu șindilă uscată, coaptă de vreme, stau unele lângă altele. Abia s'au dat signalele și pe când, peste vre-o 1/2 oră, au sosit pompierii, două case, cele de sub Nr. 13 și 15, erau deja arse de tot! Pompierii au localizat primejdia, căci altfel ardea doar' și întreg, fiind foarte cald și o schintee căzută în vecini, putând să aprindă ușor. Sărăcii oameni au suferit pagube pentru ei foarte grele.

Lăutarilor români li-s'a dus vestea de parte prin lume, că cântă frumos de tot. Ei și-au câștigat renume mai ales dela cea din urmă expoziție din Paris, unde au fost mult admirate cântecele românești. Astăzi melodiile lor sunt gustate în toate orașele mari din Europa. În Rusia de pildă sunt chiar duși și întreținuți anume de familii boereste bogate, ca să le cânte. Ca mai nou se scrie, că un taraf de 12 lăutari din Iași, a fost angajat pe timp de un an să cânte într'un restaurant din Alexandria (Egipt).

Moarte. Maria Maier născută Dancăș, în numele seu și al rudeniilor, cu inima plină de durere anunță amicilor și cunoscuților, că *Dr. Nicolae Maier*, protopresbiter ort. or. al tractului Seliște, deputat al sinodului archidieceșan, membru pe viață al „Asociațiunii” și fost profesor la gimnaziul din Năsăud și la seminarul ped. teol. „*Andreian*” din Sibiu etc. s'a mutat la cele vecinice în 16/28 Maiu a. c. după un morb greu și îndelungat, fiind în vîrstă de 59 de ani. Fie-i țărna ușoară!

Steagul statului, Guvernul maghiar a mai făcut una. Crede că prin asta încă a îndeplinit te miri ce ispravă grozavă în folosul „maghiarizării” țerii. A dat adevărate zilele acesteia ordin cătră toate oficiile din țară, spunend, că la anumite zile din an și pe anumite localuri publice, trebuie negreșit să stee pus „steagul — țerii”, steagul unguresc. Anume: în *20 August* n. la ziua Regelui *Stefan*, apoi 11 Aprilie, ziua când s'au întărit legile „liberale” dela 1848, apoi ziua nașterii Domnitorului, și alte zile pe care dieta țerii le va ridica la rang de „sărbători naționale”. Ear' ca edificii publice pe care e a se pune

steagul, sunt a se socoti zidirile cari sunt proprietate a statului, a comitatului ori a comunelor și servesc spre scopuri de administrație publică, de judicatură, spre scopuri de instrucțiune publică, culturale, filantropic ori economice, cum și edificii cari deși sunt proprietate privată, totuși sunt închiriate pentru scopurile înșirate mai sus.

Mare ispravă! Prin asta eacă ce crede ministrul că a ajuns: de-o pune el de câteva-ori în an steagul unguresc pe casa satului, pe școala statului, oamenii tot vîzînd acest steag au să capete o dragoste pentru el de n'o să-i mai poți opri nici cu vapor de-a nu se face numai decât și ei — Unguri de tot!

„Brooser Liedertafel!” harnica reuniune săsească de cântări din loc, dă Duminecă seara în 5 Iunie n. un concert în sala hotelului „*Széchenyi*”. Publicul va sta la mese întinse.

400.000 de oficioși. Acesta este în-grozitorul număr la care se urcă suma celor atacați de fioroasa boală a ofitei („boala uscată” cum li zice poporul) în țară la noi! Și, după arătările medicilor, nici nu moștenirea ori lipirea boalei e pricina de căpetenie că atâtea vieți li cad jertfă, cât mai mult traiul rău și locuința rea, umedă ori strîmtă și închisă, care slăbește corpul, plămânile, și le face să cadă jertfă ofitei.

Doctor militar arestat. Mare senzație a făcut zilele acestea arestarea medicului militar de regiment, *Dr. Raab*, la Oradea-mare. Numitul medic fusese împărțit la Timișoara pentru asentare, ear' acolo, la îndemnurile unui agent, *R. Hornung*, Jidan sigur, a declarat de „untauglich” pe mai mulți flăcăi ce ar fi trebuit să-i asenteze. După aceea, același agent, prins cu alte daraveri „cinstite” a fost tras în judecată, a făcut și mărturisiri în pricina asentării, arătînd cum mai mulți Șvabi bogăți din jurul Timișoarei și-au scăpat feciorii buni de miliție, plătiind unii câte 1000 fl. chiar, medicului militar. Medicul a fost arestat. Se spune că el încă de mulți ani făcea același „geșeft” cu cuvîntul „tauglich” ori „untauglich”. A fost arestat săptămîna trecută, când chiar la Rusaliile apusene avea să-și sîrbeze cununia cu o fată din familie de frunte din Dobrițin.

Timbre noue! Dela 1 Iulie 1898 încolo, timbrele acum folosite pentru documente, se vor schimba cu totul, făcîndu-se în locul lor altele în preț de *coroană*.

O nouăte — rău cetită. Un oare-care domn „*Verax*” ne face în numărul 92 (28 Maiu n.) al „*Tribunei Poporului*” vină pentru notița noastră „*Tineri de slabă speranță*” din nr. 19 al „*Revistei*”. Zice că... „*Revista Orăștiei*” prea negrește prin notița sa pe *toți* elevii institutului... și ne roagă ca altă-dată „pentru greșala *unora* să nu aducem judecată atât de aspră asupra *tuturor* elevilor dela institutul pedagogic aradan”. Ca să se înlătore ori-ce fel de neînțelegere asupra acestui lucru, tipărim de nou aici, cuvînt de cuvînt, nouătea neplăcută. Eată ce am scris noi:

„*Tineri de — slabă speranță... Avem obiceiul, dar' mai ales îl au pe acesta tinerii înșiși, a se numi „tineri de bună speranță”. Și se simte ori-cine fericit când poate să-și întituleze astfel pe tinerii neamului seu. Dar' mai putem oare să numim așa pe acei tineri români, cari, elevi ai unui institut pedagogic românesc, deci chemați mîne-poi-mîne a fi și ei „lumină” poporului în mijlocul căruia vor fi trimiși ca învățători, — aleară pe furis pe la „măjălișuri ungurești și se rup scuturându-se ca cuprinși de altă boală, în „csárdás” cu Unguroaicele?*”

„*Să se gîndească mult și bine asupra acestei întrebări acei tineri de slabă speranță, dela pedagogia din Arad, despre cari „Tribuna Poporului” spune că săptămîna trecută au făcut prostia de a se strecura într'un „măjăliș unguresc, unde se rupeau sucind la cele Unguroaice nu prea de „înaltă societate”, — și apoi să-și deie înșiși răspunsul!*”

Nu credem că vre-unul dintre tinerii pedagogi cari *n'au fost* la măjălișul numit unguresc să se poată simți cătuși decât atins prin această nouăte, nici institutul ca atare, singuri *acea* au drept a se simți, și *să se și simțască*, atinși, *cari au luat parte!*

Încolo avem și noi cele mai bune nădejdi despre tinerii pedagogi, că „vor fi, precum făgăduiește dl *Verax*, stâlpi vrednici ai națiunii”. Dee D-zeu ca așa să fie, și anume *toți*, nu numai unii. Ear' că discuția aceasta asupra unei chestii neplăcute s'a mai lungit, e numai fiindcă dl *Verax* a cetit așa în fugă notița „*Revistei*” și *i-s'a părut* că se negrește prin ea întregă tinerimea.

Notiță Literară.

„*Lupta pentru drept*”, de *Dr. Rudolf* de *Ihering*, profesor universitar german, tradusă de *T. V. Pacațian*, a apărut la București. O broșură de 94 pagine costînd 2 lei și foarte prețioasă pentru noi Români.

„*Dau în traducere românească frumoasele idei ale celui mai competent om de carte în*

materie de drept: ideile eruditului profesor universitar german *Dr. Rudolf* de *Ihering*, cuprinse în cartea sa intitulată „*Lupta pentru drept*”, zice traducătorul în prefață.

„*Căci multe putem învăța toți din ele. Par'că Ihering anume pentru noi a scris cartea sa! Par'că din adins pe noi și luptele noastre le-a luat de model, pentru a demonstra, cum trebuie purtată lupta pentru drept ca să ducă la scop!.*”

O recomandăm cu căldură.

„*Vieritul*” sau „*cultivarea viței de vie*” este titlul unui op de 90 pagine ce a apărut la Arad (se află la tipografia Diecesană și „*Tribuna Poporului*”) scris de *Petru Vancu*, Inv., fiind provăzut cu numeroase figuri întrețesute în text.

Poesii din Heine, românește. Dl *St. O. Iosif*, un bun traducător în versuri, pregătește un volumaș de poesii traduse din spiritualele și sentimentalele poesii ale lui *Heine*. Se va scoate în curînd de sub tipar, a București.

FEL DE FEL

Mânia-i rău sfătuitor. O tristă istorie de casarmă se vestește dela Oradea-mare. Comanda unei casarme dase porunci aspre, că, ceea-ce altfel e știut la miliție, nu e iertat să pună feciorii nimic sub saltelele (stră-jacurile) patului. Feciorii totuși ascund mai o cărpă, mai un bêt de prăvuit, mai o zdranță de șters praful. Suboficerii fuseseră făcuți răspunzători pentru cazul că nu s'ar ținea porunca. Ei să caute și să facă ordine. Pe corporalul unui pluton („*zug*”) însă, îl aflase căpitanul de repețe-ori că nu-și face datoria de-a visita, și l'a pedepsit repețit. Cea din urmă pedeapsă li fusese arest de mai multe zile. Când a scăpat din arest, a venit palid de mânie acasă, și cu cel mai grozav gând de răzbunare asupra feciorilor din plutonul seu, pe care i-a prinde că au mai pus ceva sub saltea! Deja când a întrat în odaie, a isbucnit:

— Stați voi! Asta și asta a voastră! că vi-oi arăta și eu vouă, ce va să zică să nu calci porunca dată!

Și s'a pus pe vizitat pe sub saltele. N'a aflat la 7 paturi nimic. La al 8-lea fecior eaca află — o șatuliță cu vix. Căprarul cătrănit de necaz, s'a întins aproape cu bucurie după nenorocita șatuliță, în vreme-ce pe bietul fecior l'a luat tremurul din cap până'n tălpi!

— Așa! te-am prins! dar' îl și mînci tu acesta tot, miserabilule! Na! mîncă-l aci înaintea ochilor mei, ori te trăsnește! Eu te omenesc cu paștetul ăsta!

Înzadar s'a rugat tremurînd și plîngend feciorul și și ceialalți din jurul lui, nimeni n'a putut înmuia inima cătrănitului căprar. „*Tăceți!*” a răcnit la ei, „și mîncă!”

Și amărîtul osândit a luat șcătuța și a început să „mînce” grozav „menage”. Căprarul cu o plăcere sîlbatecă, cu cât îl vedea mai grozav strămbându-se de scîrbă, li striga: „mîncă numai, tălharule, mîncă!” Și peste o minută feciorul a căzut jos cu fața încrunțată, între cele mai crunte dureri și sberături. Un oficer aflînd de lucru, a transportat iute pe nenorocit în spital, unde medicii i-au spălat în grabă mațele și stomacul, dar' el a zăcut mult fără să știe de sine ceva. De nu aflau repede, muria, căci li otrăvia sîngele. Pe căprar l-au prins, l-au pus între baionete și l-au trimis în temniță la Timișoara.

Intre două prietene, dintre care una cam „roză” tomnatică.. Sînt în teatru.

„*Roza*”: Știi, dragă că azi am cucerit pe un domn?

Pretina: Auzi, auzi! Pe cine?

Roza: Pe domnul cela, uite, în șirul al doilea, care tot la mine se uită.

Pretina: A! Pe acela îl cunosc! E un pașionat adunător de anticități...

POSTA REDACȚIEI.

Dlui „Deladeal”. Am uitat în numărul trecut să-ț dăm răspuns și privitor la notița de 3/15 Maiu. N'am mai publicat'o, căci, precum vei fi observat, n'am scos deloc la iveală pe stimabili domni preoți, între cari spui că și al D-Voastre, cari pe lângă toată opreliștea, au făcut servicii divine, deși sub forme neobservabile de agenții poliției, pentru sufletele iubiților eroi. Fie răsplățiți prin mîngăierea sufletescă ce o au că și-au împlinit datorința. Știm noi pe mulți așa. Dar' nu i-am mai înșirat ca să nu le facem neplăceri. De aceea vei scuza dar' că n'am publicat notița D-Tale, ca și multe altele ce nu-au sosit, mai ales dela oameni buni din popor.

CHESTII ȘCOLARE

„Statul învățătoresc popular
în oglinda timpului modern“.

Lucrare premiată de „Allgemeine Lehrer-Zeitung“
(Urmare din nr. 18).

V. Cu cele expuse până aci, firește nu voim a afirma, că un învățător popular în privința științei în genere se poate măsura cu un profesor sau cu un doctor, dar' da, voim a zice, că sunt învățători populari, cari în privința pregătirilor studioase private, nu prea stau înderțul unor academici, și acestia nu trebuie să desprețuească așa tare învățătorimea, lucru ce și de altcum unui om cult nu-i este iertat, deoarece sub cultură nu înțelegem numai o oare-care cantitate de material științific, o știință moartă, ci înțelegem cultivarea tuturor puterilor sufletești în o putere trainică, o ființă alcătuită așa, în care să fie centralizate toate darurile naturale, care cugetă adevărul, simțește frumosul, voește binele și care înainte de toate are simț și cunoștință de cauzele generale ale omenirii.

Judecarea superficială cu care s'au îndatinat oamenii a prețul pe alții, încă are parte în desconsiderarea învățătorimii. E o praxă veche aceea, că elevii desvoaltă o minte foarte ageră întru descoperirea slăbiciunilor și scaderilor învățătorului lor. Și aceasta nici-odată nu s'a urcat la un stadiu mai mare, ca azi, când judecarea și defaimarea e o modă generală, »nil admirari« e principiu, și disgrăția în toate straturile societății, a degenerat în morb. Ce aduc elevii cu ei din școală despre învățătorii lor, ai lor iau tot de bani buni, nici atâta osteneală nu-și iau, ca să caute mai cu de-amănuntul despre starea lucrului, nici nu cugetă la aceea, că conceptul ce 'și-l formează neocapta pricepere a tinerimii despre o întâmplare, de multe-ori nici pe departe nu corespunde adevărului! Despre întortocherile cu rea voință, cari, durere, nu sunt chiar rare, nici nu mai vorbim. Rar sunt aperați ori scusați învățătorii din partea cuiva și așa, chipul ce 'și-l formează despre învățătorime, în cele mai multe casuri e fals, schimonosit. Și dacă odată unicul copil, »dragul mamei«, al oare-cărui om, ar fi fost prins odată, poate mai aspru de urechi, sau însuși părintele are amintiri neplăcute din viața școlară, de loc judecă »învățătorimea« și »școala«. Multe judecăți neplăcute, cu cari ne întâlnim în viață ori în presă despre cauza aceasta, ori sunt unilaterale, ori se pot reduce la experiențe neplăcute sau chiar la ură personală. În loc de a recunoaște stăruința abnegătoare a învățătorului, despre a cărei greutate de multe-ori nu au un concept adevărat, de cele mai multe-ori le priveșc cu dispreț. Că în privința asta de altcum chiar și oameni precugetați lucră fără cale, și cam prin ochelari, că în loc de a apăra și susținea vaza învățătorimii, în orbia lor neînțeleasă fac chiar contrarul. Durere, experiența dovedește în de-ajuns aceasta.

Nu trebuie însă retăcut nici aceea, că dejosirea învățătorimii în parte o cauzează înșiși învățătorii. Și ei sunt oameni, și ei au slăbiciuni, ca ori-și-care, și ei greșesc, și ca în toate staturile, așa și în cel învățătoresc sunt unii, cari nu sunt la locul lor, nu-și implinesc chemarea. Acum dacă ved locuitorii că învățătorul e fără pic de zel cătră chemarea sa, că o profesionează numai ca măiestrie; dacă ved, că chemarea îi e spre greutate și nu-și ia strict datorințele curgătoare din oficiul seu; dacă observă, că în școală nu este ordinea recerută, că copiii nu învață ș. a., atunci lucru natural, — e isprăvit cu autoritatea învățătorului! La unii învățători nici ținuta nu li de-așa, cum ar trebui să fie: anume în loc de politeță nu arare-ori sunt lingușitori față de alții de ranguri mai mari și grobiani și neplăcuți față cu alții, inferiori lor. Tot aceasta se poate zice și despre purtarea lor față de superiorii. Este o parte și de acei învățători, cari în toți superiorii lor ved numai »dușmani«, cari, cât numai se poate, trebuie încungiuirați. Ear' alții numai în apropierea acestora se simțesc bine, și fac tot, ca să poată înșela o privire binevoitoare ori un zimbet »amical«. Ambii lu-

cră rău. Purtarea învățătorului arătată față de superiorul seu tocmai așa să fie de departe de îngâmfare, ca și de servilismul lingușitor. Pentru-că e un cuget prea vătămător pentru superiorul nostru, când credem despre el, că aparența nu o știe deosebi de adevăr, sau că dă ceva pe lingușire. Eu așa cred, că acel învățător, care față de mai marele seu își deneagă demnitatea sa bărbătească, mai curând câștigă disprețul decât încrederea și favoarea aceluia.

(Va urma.)

Mulțămită publică.

În colectarea de bani pentru noua biserică din Câmpuri-Surduc au binevoit a ne aduna:

Cu lista nr. 36 dl preot Nicolae Anca din Almaș-Seliște 2 fl. 60 cr.; dl Eftimie Lăpăduș, preot în Căvâran ne-a trimis dela comuna bis. 2 fl.; dl Iosif Șuiaga din Lăpușnic ne-a colectat cu lista nr. 91 dela 15 contribuți 4 fl. 60 cr.; Onoratul institut »Crișana« din Brad ne-a răspuns la Apelul nr. 5. cu 5 fl.; dl Alexă Pascu din Deva ne-a colectat cu lista nr. 81 dela 8 contribuți 1 fl. 20 cr.; dl Avram Păcurariu, adm. protopr. în Dobra ne-a colectat cu lista nr. 383 dela 21 contribuți 10 fl. 15 cr.; dl protopresbiter Ioan Petric din Brașov ne-a trimis cu lista nr. 491 suma 1 fl.; biserica gr.-or. rom. din Monio ne-a răspuns la lista nr. 1247 cu 50 cr.; dl Biro Albert din G.-Dobra ne-a dăruit 1 fl. 50 cr.; dl învățător Cosma Filimon din Tătarești ne-a colectat cu lista nr. 27 dela 12 contribuți 4 fl. 5 cr.; cu lista nr. 1668 ne-a colectat dl Alexandru Petrovițiu din Zam dela 17 contribuți 14 fl.

Pentru toate acestea mari binefaceri primească prea stimații domni colectanți și contribuți cele mai sincere mulțumiri.

Câmpuri-Surduc, la 19/31 Maiu 1898.

La însărcinarea comunei bisericesti:

Ioan Budoin,
preot.Longin Popa,
notar.

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Un învățăcel
de prăvălie!

În prăvălia de manufactură a subscriului se primește numai decât un învățăcel, care se cunoască limbile streine. Vor fi preferiți cei-ce vor avea cel puțin două clase gimnasiale.

(336) 5—

Iosif Lazaroiu
comerciant în Orăștie.

Moartea cloțanilor

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloțani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor și animalelor de casă. Se capătă în pachete cu câte 30 cr. la farmacia: N. Vlad din

Orăștie.

(331) 5—5

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 12—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;	4) cumpără și vinde marfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 ¹ / ₂ , ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;	5) arendeaza și exarendeaza realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijloace operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.

ATELIER de TEMPLAR

Drumul țerii Nr. 8.
Casa proprie.

DEPOSIT DE OBIECTE FUNEBRALE!

Subscrisul îmi iau voe să atrag binevoitoarea luare aminte a onor. public din Orăștie și jur, asupra bogatului meu magazin cu tot felul de

Mobile de casă

precum: scaune, paturi, mese, dulapuri, canapele, etc. ce se află totdeauna gata, ori, la dorință, se găsesc după plac și în grabă!

Îmi recomand mai departe

Depositul de lucruri trebuincioase la înmormântări,

precum:
sicriuri,
de
aramă, nuc,
goron și de
brad,
pompoase ori
simple;

cruci,
canonul de mort,
și toate
pânzele
de
lipsă!

Sunt 19 ani decând am aceste bogate magazine, în casele mele proprii (drumul țerii Nr. 3), ear' acum le-am arangeat și îmbogățit de nou și temenic.

Rugând onoratul public pentru numeroase comande, îi promit lucru bun cu prețuri foarte ieftine!

George Brassai

(145) 2—15

măsar.

„CASA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu 5¹/₂%.
3. Depuneri făcute de biserică, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit. Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă cu reîntoarcerea ei.

(291) 9—

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercuria“
SOCIETATE PE ACȚII